

ΓΣΕΒΕΕ

Γενική Συνομοσπονδία
Επαγγελματιών Βιοτεχνών
Εμπόρων Ελλάδας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΗΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΗΣ
ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ισχυρό Αποτύπωμα
στην Ανάπτυξη της Οικονομίας

Αύγουστος 2026

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
Οι βασικότερες προτάσεις από τους άξονες πολιτικής της ΓΣΕΒΕΕ.....	5
1 ^{ος} Άξονας: Φορολογική πολιτική	9
2 ^{ος} Άξονας: Πολιτικές ενίσχυσης της ρευστότητας των μικρών επιχειρήσεων	13
3 ^{ος} Άξονας: Ρεαλιστική διαχείριση του ιδιωτικού χρέους.....	15
4 ^{ος} Άξονας: Ενεργειακή κρίση και άνοδος του ενεργειακού κόστους.....	17
5 ^{ος} Άξονας: Εργασιακά – Ασφαλιστικά Ζητήματα	18
6 ^{ος} άξονας – Αντιμετώπιση ψηφιακής γραφειοκρατίας.....	24
7 ^{ος} Άξονας: Προστασία Επαγγελματικής στέγης	25
8 ^{ος} Άξονας: Πολιτικές ψηφιακής ανάπτυξης με στόχευση στις μικρές επιχειρήσεις.....	26
9 ^{ος} Άξονας: Ενίσχυση της συνεργατικότητας και προώθηση των συνεργατικών σχημάτων	28
10 ^{ος} Άξονας: Κατάρτιση – επανακατάρτιση επιχειρήσεων και εργαζομένων.....	30

Εισαγωγή

Οι επιχειρήσεις της χώρας από το 2010 και εξής λειτουργούν σε συνθήκες κρίσης, καλούνται να διαχειριστούν προβλήματα και συνέπειες που δεν σχετίζονται με τον τρόπο οργάνωσης ή τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται, καλούνται δηλαδή να ανταποκριθούν σε γεγονότα για τα οποία δεν ευθύνονται. Μετά τη δημοσιονομική κατάρρευση και τα Μνημόνια, την πανδημία, την ενεργειακή και την πληθωριστική κρίση, ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή και οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις επηρεάζουν δομικά για μια ακόμη φορά και δυσανάλογα τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις που είναι αντιμέτωπες με:

- Την διαρκή αύξηση του λειτουργικού κόστους και ιδίως της ενέργειας, των καυσίμων και των πρώτων υλών παράλληλα με τη μείωση του όγκου κατανάλωσης λόγω της συρρίκνωσης της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων
- Την επιτάχυνση διαδικασιών συγκεντροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας.
- Την διαρκή υιοθέτηση μέτρων και ρυθμίσεων που πολλαπλασιάζουν τις υποχρεώσεις, το διοικητικό βάρος, το κόστος διαδικασιών που δεν σχετίζονται με την παραγωγική δραστηριότητα
- Την απροθυμία υιοθέτησης κριτηρίων αξιολόγησης πολιτικών με γνώμονα τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, κριτήρια που είναι αναγκαία εφόσον η πολιτεία θέλει να διατηρήσει μηχανισμούς υπέρ του ανταγωνισμού στην ελληνική οικονομία
- Την συστηματική αμέλεια στην θέσπιση κανόνων ορθολογισμού στο χρηματοπιστωτικό σύστημα που εξακολουθεί να εισπράττει μέρος των κερδών των επιχειρήσεων αποκλείοντας τη συντριπτική πλειοψηφία αυτών από χρηματοδοτικά εργαλεία και κεφάλαια κίνησης.

Η ΓΣΕΒΕΕ ως θεσμικός εκπρόσωπος των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων καταθέτει με συνέπεια τις προτάσεις της για την βελτίωση των συνθηκών άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι προτάσεις είναι κατάλληλα τεκμηριωμένες με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, δεδομένου ότι αυτό υπηρετείται μέσα από την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και όχι μέσα από τη συρρίκνωση και συγκέντρωσή του σε ελάχιστους πρωταγωνιστές.

Οι βασικότερες προτάσεις από τους άξονες πολιτικής της ΓΣΕΒΕΕ

➤ Φορολογική Πολιτική

- Άμεση απόσυρση του τεκμαρτού τρόπου φορολόγησης των ατομικών επιχειρήσεων/ελεύθερων επαγγελματιών.
- Εξορθολογισμός των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ και ειδικών φόρων κατανάλωσης) και έλεγχος ώστε οι μειώσεις να περάσουν στον καταναλωτή αυξάνοντας και την αγοραστική του δύναμη.
- Κατάργηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στον καφέ.
- Ενιαίος συντελεστής ΦΠΑ στον κλάδο εστίασης εξαιρουμένων των αλκοολούχων ποτών.
- Πλήρης κατάργηση τέλους επιτηδεύματος χωρίς προϋποθέσεις για το σύνολο των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως μορφής και δραστηριότητας χωρίς αντικατάστασή του από άλλο μέτρο όπως έγινε για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τις ατομικές επιχειρήσεις πολλαπλασιάζοντας τελικά το κόστος.
- Μείωση φορολογικών συντελεστών για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Μείωση της προκαταβολής φόρου για τις επιχειρήσεις ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή.
- Επαναφορά του αφορολόγητου ορίου για τους Επαγγελματίες, Βιοτέχνες και Εμπόρους, στο πλαίσιο της ισονομίας.
- Αποδέσμευση τραπεζικού λογαριασμού για ρυθμισμένες οφειλές.
- Άμεση διάκριση των ποσών επί των οποίων υπολογίζεται η προμήθεια των τραπεζών για τις ψηφιακές συναλλαγές (POS/IRIS κτλ) προκειμένου αυτές να υπολογίζονται επί του καθαρού ποσού είσπραξης της επιχείρησης και όχι επί των συνεισπραττόμενων φόρων και τελών (πχ ΦΠΑ, ΕΦΚ). Επιστροφή από τις τράπεζες και τους παρόχους κάθε σχετικού ποσού που εισπράχθηκε σε βάθος τριετίας.
- Εξορθολογισμός των τραπεζικών χρεώσεων και προμηθειών για συναλλαγές που έχουν καταστεί υποχρεωτικές στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών.
- Κατάργηση του φόρου πολυτελείας στον μεταποιητικό κλάδο της αργυροχρυσοχοΐας.
- Εξορθολογισμός των φορολογικών προστίμων μετά από ουσιαστική διαβούλευση.
- Υιοθέτηση της αρχής «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» στη φορολογική νομοθεσία.
- Επαναφορά του αφορολόγητου αποθεματικού για τις επιχειρήσεις, με την προϋπόθεση επανεπένδυσης μέρους των κερδών και αύξησης θέσεων απασχόλησης.

- Συνυπολογισμός στην διαδικασία εισαγωγής ψηφιακών διαδικασιών των δυνατοτήτων των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων καθώς και του κόστους που αυτές συνεπάγονται, προκειμένου να δοθεί επαρκής χρόνος στις ΜμΕ να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα.
- Αύξηση των ορίων βάσει των οποίων οι πολύ μικρές επιχειρήσεις απαλλάσσονται από την υποχρέωση είσπραξης και απόδοσης ΦΠΑ από τις 10.000 ευρώ στις 30.000 ευρώ.
- Υποχρεωτική εφαρμογή της υπογραφής πιστοποιημένου Λογιστή - Φοροτεχνικού για όλες τις επιχειρήσεις στις συναλλαγές τους με τη Φορολογική Διοίκηση, με πλήρη κατάργηση του ορίου των 30.000 ευρώ.
- Δυνατότητα υποβολής Εργασιακών και Ασφαλιστικών Δηλώσεων μέσω Πιστοποιημένου Λογιστή - Φοροτεχνικού.

➤ **Χρηματοδότηση-ρευστότητα**

- Δέσμευση συγκεκριμένου ποσοστού των χρηματοδοτήσεων από τα ευρωπαϊκά προγράμματα, ώστε να προορίζονται αποκλειστικά για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- Σχεδιασμός μόνιμου χρηματοδοτικού μέτρου, παρόμοιο με τις επιστρεπτές προκαταβολές αποκλειστικά για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- Ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Τράπεζας όχι ως Ταμείου αλλά ως Τράπεζας που να χρηματοδοτεί τις επενδύσεις των μικρών και μικρών επιχειρήσεων.
- Καθιέρωση ακατάσχετου λογαριασμού για επιχειρήσεις ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν βραχυπρόθεσμα στα προβλήματα ρευστότητας.
- Στήριξη συμπληρωματικών προς τη τραπεζική χρηματοδότηση μηχανισμών, όπως τα ταμεία μικροπιστώσεων.

➤ **Διαχείριση Ιδιωτικού Χρέους**

- Νέα ρύθμιση 120 δόσεων στην οποία να μπορούν να ενταχθούν όλες οι οφειλές προς το Δημόσιο (εφορία, ασφαλιστικά ταμεία, ΟΤΑ), ιδίως εκείνες που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της υγειονομικής και ενεργειακής κρίσης
- Αναστολή κάθε είδους εισπρακτικών και αναγκαστικών μέτρων από το ΚΕΑΟ, για όσο διάστημα διαρκεί η κρίση ακρίβειας.
- Κατάργηση των δημοτικών τελών επί των ακαθάριστων εσόδων των επιχειρήσεων.

- Αναστολή πλειστηριασμών για την προστασία της πρώτης κατοικίας και της επαγγελματικής στέγης του για όσο διάστημα διαρκεί η κρίση ακρίβειας.

➤ **Ενεργειακή κρίση και ενεργειακό κόστος**

- Συνέχιση στοχευμένων επιδοτήσεων στους λογαριασμούς των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων καθώς και των ευάλωτων και φτωχών νοικοκυριών.
- Αποσύνδεση της αποζημίωσης των παραγωγών από το κόστος του ακριβότερου προμηθευτή, που εξαλείφει τις ωφέλειες από την εγκατάσταση των ΑΠΕ.
- Να μην αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο χρηματιστήριο ενέργειας το 100% του παραγόμενου ηλεκτρικού ρεύματος.
- Μέτρα διαφάνειας και εξορθολογισμού της αγοράς ρεύματος ώστε να σταματήσουν άλλοι ανεξέλεγκτοι παράγοντες κόστους πέραν της χονδρεμπορικής, όπως η αγορά εξισορρόπησης, να επιβαρύνουν την τελική τιμή.
- Επιδότηση και νομοθετική διευκόλυνση της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών πάνελ μικρής κλίμακας στις ταρατσες μικρών επιχειρήσεων και νοικοκυριών, καθώς και της δημιουργίας κλάστερς και ενεργειακών κοινοτήτων παραγωγής και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας.

➤ **Εργασιακά/Ασφαλιστικά Ζητήματα**

- Πάγια θέση της ΓΣΕΒΕΕ ήταν και παραμένει η ανάγκη επαναφοράς του καθορισμού του κατώτατου μισθού μέσω της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.
- Μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος των κενών θέσεων εργασίας όπως μεταξύ άλλων πολιτικές για την στέγαση των περιστασιακώς ή εποχικώς απασχολούμενων, αποτελεσματικές διαδικασίες διάγνωσης και αποτύπωσης αναγκών, καθώς και σχεδιασμού και υλοποίησης ενός μηχανισμού καταγραφής και έγκρισης όγκου εισδοχής πολιτών τρίτων χωρών, Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας από την ΔΥΠΑ με επιδότηση του μη μισθολογικού κόστους.
- Εξορθολογισμός προστίμων εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.
- Μείωση του μη μισθολογικού κόστους.
- Αποκατάσταση της αυτοτελούς εκπροσώπησης της ΓΣΕΒΕΕ στα όργανα διοίκησης και ελέγχου (κοινωνικού) κύριων οργανισμών και αρχών που σχετίζονται με ασφαλιστικά και εργασιακά ζητήματα (e- ΕΦΚΑ, ΤΕΚΑ, ΔΥΠΑ, ΑΑΕΕ).

- Να λειτουργήσει η Ομάδα Εργασίας για την Ενίσχυση των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων, ώστε κάθε πρωτοβουλία που αφορά τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας να εξετάζεται πρώτα στο πλαίσιο της εν λόγω ομάδας.
 - Διεύρυνση του Τμήματος Ισότητας του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας, ώστε να συμμετέχουν όλοι οι Εθνικοί Κοινωνικοί Εταίροι, καθώς το συγκεκριμένο τμήμα αναλαμβάνει και επιπλέον κρίσιμες αρμοδιότητες σχετικά με την εποπτεία της εφαρμογής των νέων κανόνων για τη μισθολογική διαφάνεια και ισότητα.
 - Άμεση υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και διοικητικής/τεχνικής υποστήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για την εφαρμογή της νέας Οδηγίας για τη μισθολογική διαφάνεια.
- **Αντιμετώπιση ψηφιακής γραφειοκρατίας ώστε η ψηφιοποίηση να μην περιλαμβάνει μόνο επιπρόσθετα βάρη για τις επιχειρήσεις αλλά ουσιαστική απλοποίηση των διαδικασιών συμμόρφωσης.**
- **Προστασία επαγγελματικής Στέγης**
- Προστασία της επαγγελματικής έδρας από έξωση για περίοδο εννέα ετών.
 - Πλαφόν στις αναπροσαρμογές των ενοικίων που προβλέπονται στις μισθώσεις.
 - Καθορισμός κανόνων που δεν θα επιτρέπουν την ενοικίαση σε ομοειδή επιχείρηση σε περίπτωση απομάκρυνσης λόγω υπερβολικών απαιτήσεων ιδιοκτητών ή μηχανισμός αποζημίωσης της εκδιωκόμενης επιχείρησης.

1^{ος} Άξονας: Φορολογική πολιτική

Η φορολογική πολιτική δεν μπορεί να αξιολογείται αποκλειστικά και μόνο με το κριτήριο των φορολογικών εσόδων και εξόδων του κράτους. Οφείλει να αξιολογείται με βάση την ανταπόκρισή του στη φοροδοτική ικανότητα των φυσικών προσώπων και των επιχειρήσεων, στον προσδιορισμό της φορολογικής επιβάρυνσης στα πραγματικά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα και στα πραγματικά εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή, στην αγοραστική δύναμη καταναλωτών και επιχειρήσεων που εισφέρουν στα δημόσια ταμεία σε κάθε τους συναλλαγή μέσω των έμμεσων φόρων, στις δυνατότητες που απομένουν για επενδύσεις εξοπλισμού ή στελέχωσης στα κεφάλαια δηλαδή της πραγματικής οικονομίας για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη, στην αποτύπωση του ποσοστού των ενεργών επιχειρήσεων που έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν την εξέλιξή τους από τα κέρδη της δραστηριότητάς τους.

Αν σε συνθήκες δημοσιονομικής χρεοκοπίας επιλέχθηκε ως μοντέλο αντιμετώπισης των ελλειμμάτων η υπερφορολόγηση, στις σημερινές συνθήκες διαδοχικών υπερβάσεων των δημοσίων εσόδων έναντι κάθε στόχου, είναι πρακτικά ανορθολογισμός η διατήρηση μιας φορολογικής πολιτικής που δεν μπορεί άλλο να υποστηριχθεί από τους φορείς παραγωγής πλούτου, ιδίως τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις. Η καθυστέρηση που παρατηρείται στον μετασχηματισμό του φορολογικού συστήματος ώστε πέρα από την εισπρακτική του λειτουργία να υπηρετήσει αναπτυξιακές και αναδιανεμητικές πτυχές, να επιτρέψει στις μικρότερες των επιχειρήσεων να αποκτήσουν προοπτική, να μεγαλώσουν, να λειτουργήσουν ως ο κύριος μηχανισμός δίκαιης κατανομής του πλούτου, όπως συμβαίνει σε κάθε ανεπτυγμένη οικονομία, είναι αδικαιολόγητος.

Ο στόχος της ανθεκτικής, βιώσιμης και αναπτυσσόμενης οικονομίας είναι βέβαιο ότι δεν μπορεί να ικανοποιηθεί με το 99% των επιχειρήσεων, το σύνολο δηλαδή των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, να αντιμετωπίζεται εχθρικά από την Πολιτεία. Η κρίση του πληθωρισμού, η τελευταία και ιδιαιτέρως επίμονη και επίπονη μιας σειράς διαδοχικών κρίσεων των τελευταίων 16 ετών, δεν μπορεί να ξεπεραστεί χωρίς άμβλυνση των φορολογικών συντελεστών συνολικά. Η μείωση των φορολογικών βαρών για την επιχειρηματική δραστηριότητα ανεξαρτήτως νομικής μορφής, η δραστική μείωση κάθε φορολογικής επιβάρυνσης που εφαρμόζεται στο λειτουργικό κόστος αλλά και της έμμεσης φορολογίας ώστε να ενισχυθεί η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, είναι τα θεμέλια για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

Η εμμονή στο επιχείρημα ότι δεν υιοθετούνται μέτρα μείωσης των έμμεσων φόρων και ειδικά του ΦΠΑ, διότι δεν θα μεταφερθούν στις τελικές τιμές των προϊόντων, αποδεικνύεται από δύο πρόσφατες μελέτες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ αλλά και από παραδείγματα όλο και περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών ότι δεν ευσταθεί καθώς αποτελεί αναχρονιστικό και αυθαίρετο τελικά συλλογισμό.

Η μετάβαση σε μια οικονομία υψηλής προστιθέμενης αξίας, δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω της φορολογικής ασφυξίας των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, ή τον περιορισμό των επιχειρήσεων. Μπορεί όμως να επιτευχθεί μέσα από την ορθολογική διαχείριση του ιδιωτικού χρέους, την διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ανάπτυξη προγραμμάτων ψηφιακής μετάβασης και εξωστρέφειας προσαρμοσμένων στις μικρές επιχειρήσεις, τη διαμόρφωση κινήτρων για νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα που θα επιτρέψουν τη διαφοροποίηση, θα ενισχύσουν τον ανταγωνισμό, θα επιτρέψουν μεγέθυνση και θα προσθέσουν δυνατότητες στις μικρότερες των επιχειρήσεων να παράγουν νέο πλούτο.

Το στοίχημα για τη χώρα πλέον δεν μπορεί να είναι άλλο από τη μείωση του διοικητικού βάρους των επιχειρήσεων, την αποκατάσταση της σχέσης φορολογικών επιβαρύνσεων με τη φορολογική ικανότητα, τη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, την διαμόρφωση προϋποθέσεων για την ανάπτυξη συνεργειών.

Το φορολογικό πλαίσιο για την υπηρετήση των αναγκών και του μέλλοντος της εθνικής οικονομίας οφείλει να διασφαλίζει:

α) την αύξηση των φορολογικών εσόδων στη βάση μόνο της παραγωγής πλούτου και της προστιθέμενης αξίας, β) την υιοθέτηση κινήτρων για αποκάλυψη εισοδημάτων εκ μέρους όσων τυχόν φορολογουμένων αποκρύπτουν φορολογητέα ύλη, γ) τη διασφάλιση χρηματοδοτικού χώρου για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων ώστε να παράγουν μεγαλύτερο πλούτο και να προσθέτουν αξία στην εθνική οικονομία, δ) τη διασφάλιση επάρκειας των εισοδημάτων από εργασία για αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και την αναδιανομή μέρους των εσόδων προς αδύναμες οικονομικά ομάδες πληθυσμού για περιορισμό της φτώχειας, ε) πολιτικές στήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που αποτελούν το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων και προσφέρουν το 85% των θέσεων απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα.

Στο πλαίσιο αυτό οι προτάσεις της ΓΣΕΒΕΕ είναι οι ακόλουθες:

- Άμεση απόσυρση του τεκμαρτού τρόπου φορολόγησης των ατομικών επιχειρήσεων/ελεύθερων επαγγελματιών. Η πολιτεία οφείλει να επιβάλει φόρους σε

υπαρκτά και όχι υποθετικά εισοδήματα αναγνωρίζοντας και το σύνολο των εξόδων που πραγματοποιούνται για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας

- Πλήρης κατάργηση τέλους επιτηδεύματος χωρίς προϋποθέσεις για το σύνολο των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως μορφής και δραστηριότητας χωρίς αντικατάστασή του από άλλο μέτρο όπως έγινε για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τις ατομικές επιχειρήσεις πολλαπλασιάζοντας τελικά το κόστος.
- Εξορθολογισμός των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ και ειδικών φόρων κατανάλωσης) και έλεγχος ώστε οι μειώσεις να περάσουν στον καταναλωτή αυξάνοντας και την αγοραστική του δύναμη.
- Κατάργηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στον καφέ.
- Ενιαίος συντελεστής ΦΠΑ στον κλάδο εστίασης εξαιρουμένων των αλκοολούχων ποτών.
- Επαναφορά του αφορολόγητου ορίου για τους Επαγγελματίες, Βιοτέχνες και Εμπόρους, στο πλαίσιο της ισονομίας.
- Μείωση φορολογικών συντελεστών για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Μείωση της προκαταβολής φόρου για τις επιχειρήσεις ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή.
- Αποδέσμευση τραπεζικού λογαριασμού για ρυθμισμένες οφειλές από τη στιγμή ενεργοποίησης της ρύθμισης. Είναι ακατανόητο όταν έκαστος τραπεζικός λογαριασμός επιχείρησης δεσμεύεται λόγω ληξιπρόθεσμων φορολογικών οφειλών, να μη γίνεται άρση της δέσμευσης με την ρύθμιση των οφειλών αυτών και να υπάρχει η απαίτηση πλήρους ή μέρους της οφειλής, προκειμένου οι φορολογικές αρχές να αποδεσμεύσουν τον λογαριασμό.
- Άμεση διάκριση των ποσών επί των οποίων υπολογίζεται η προμήθεια των τραπεζών για τις ψηφιακές συναλλαγές (POS/IRIS κτλ) προκειμένου αυτές να υπολογίζονται επί του καθαρού ποσού είσπραξης της επιχείρησης και όχι επί των συνεισπραττόμενων φόρων και τελών (πχ ΦΠΑ, ΕΦΚ). Επιστροφή από τις τράπεζες και τους παρόχους κάθε σχετικού ποσού που εισπράχθηκε σε βάθος τριετίας μέσω πιστωτικών υπολοίπων.
- Εξορθολογισμός και δραστική μείωση των τραπεζικών χρεώσεων και προμηθειών για συναλλαγές που έχουν καταστεί υποχρεωτικές στο πλαίσιο διοικητικών ρυθμίσεων.
- Κατάργηση του φόρου πολυτελείας στον μεταποιητικό κλάδο της αργυροχρυσοχοΐας. Ο εν λόγω φόρος ο οποίος επιβλήθηκε στο ελληνικό κόσμημα (που διαθέτει αδιάλειπτη ιστορία 6.000 ετών και διατηρεί παγκοσμίως υψηλότατη θέση ως προς την ποιότητα και την

αισθητική του) από το 2010 αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο για την αναπτυξιακή πορεία των επιχειρήσεων του κλάδου.

- Περαιτέρω εξορθολογισμός των φορολογικών προστίμων μετά από ουσιαστική διαβούλευση. Δραστική μείωση ακόμα και μηδενισμός προστίμων για τυπικές, διαδικαστικές και μη ουσιώδεις παρατυπίες ή παραλείψεις.
- Υιοθέτηση της αρχής «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» στη φορολογική νομοθεσία. Πριν την ψήφιση ενός νόμου ή την εφαρμογή μιας κανονιστικής πράξης θα πρέπει να αναλύονται οι επιπτώσεις των διατάξεων στη λειτουργία και τη ρευστότητα των μικρών επιχειρήσεων, κάτι που σήμερα δεν συμβαίνει (SME test).
- Επαναφορά του αφορολόγητου αποθεματικού για τις επιχειρήσεις, με την προϋπόθεση επανεπένδυσης μέρους των κερδών.
- Συνυπολογισμός στην διαδικασία εισαγωγής ψηφιακών διαδικασιών των δυνατοτήτων των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων καθώς και του κόστους που αυτές συνεπάγονται, προκειμένου να δοθεί επαρκής χρόνος στις ΜμΕ να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα.
- Αύξηση των ορίων βάσει των οποίων οι πολύ μικρές επιχειρήσεις απαλλάσσονται από την υποχρέωση είσπραξης και απόδοσης ΦΠΑ από τις 10.000 € στις 30.000€.
- Υποχρεωτική εφαρμογή της υπογραφής πιστοποιημένου Λογιστή - Φοροτεχνικού για όλες τις επιχειρήσεις στις συναλλαγές τους με τη Φορολογική Διοίκηση, με πλήρη κατάργηση του ορίου των 30.000 ευρώ. Προτείνεται ο οριστικός μηδενισμός του υφιστάμενου ορίου των 30.000 ευρώ ακαθαρίστων εσόδων, καθιστώντας υποχρεωτική την υποβολή και υπογραφή των φορολογικών υποχρεώσεων από πιστοποιημένο Λογιστή - Φοροτεχνικό για το σύνολο των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως του ύψους του ετήσιου τζίρου τους. Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο ψηφιακό τοπίο (πχ myDATA,), η ρύθμιση αυτή αποτελεί αναγκαία δικλίδα ασφαλείας για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, προστατεύοντάς τις από αστοχίες και διασφαλίζοντας παράλληλα την ορθή συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.
- Δυνατότητα υποβολής Εργασιακών και Ασφαλιστικών Δηλώσεων μέσω Πιστοποιημένου Λογιστή - Φοροτεχνικού. Προτείνεται η θεσμοθέτηση της δυνατότητας των επιχειρήσεων που απασχολούν προσωπικό να αναθέτουν την υποβολή των εργατικών και ασφαλιστικών τους υποχρεώσεων (ΠΣ ΕΡΓΑΝΗ, e-ΕΦΚΑ) σε πιστοποιημένο Λογιστή - Φοροτεχνικό, μέσω ψηφιακής εξουσιοδότησης. Με τον τρόπο αυτό, οι σχετικές δηλώσεις θα υποβάλλονται και θα υπογράφονται ψηφιακά από τον ίδιο τον πιστοποιημένο Λογιστή,

Με δεδομένη την αυξημένη πολυπλοκότητα των νέων διαδικασιών (πχ Ψηφιακή Κάρτα Εργασίας), η ρύθμιση αυτή μπορεί να αποτελέσει δικλίδα ασφαλείας για τις επιχειρήσεις, προστατεύοντάς τις από αστοχίες και διασφαλίζοντας παράλληλα την ορθή διεκπεραίωση των εργασιακών και ασφαλιστικών διαδικασιών.

2ος Άξονας: Πολιτικές ενίσχυσης της ρευστότητας των μικρών επιχειρήσεων

Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση αποτελεί διαχρονικά ένα από τα βασικότερα ζητήματα που απασχολούν τις μικρές επιχειρήσεις. Σε όλες τις έρευνες κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, ανεξάρτητα από την οικονομική συγκυρία και τα ποσοστά αισιοδοξίας-απαισιοδοξίας, προκύπτει σταθερά αρνητικό ισοζύγιο σχετικά με τη ρευστότητα των επιχειρήσεων. Η εικόνα αυτή επιβεβαιώνεται και από τις εξαμηνιαίες έρευνες γνώμης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, όπου η χώρα μας κατατάσσεται σταθερά στις πρώτες θέσεις στο χρηματοδοτικό κενό, καθ' όλη τη διάρκεια που πραγματοποιείται η έρευνα (από το 2009 ως και σήμερα).

Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τα ευρήματα των ερευνών του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, από την εκδήλωση της υγειονομικής κρίσης και μετά, τα ταμειακά διαθέσιμα των επιχειρήσεων βαίνουν μειούμενα, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα παραμένουν σε ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά, κάτι που υποδηλώνει σοβαρή έλλειψη ρευστότητας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι **οι επιχειρήσεις που δεν είχαν καθόλου ταμειακά διαθέσιμα τον Ιούλιο του 2026 αποτελούσαν το 21,8 % των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, έναντι αντίστοιχου ποσοστού 14,8% τον Ιούνιο του 2020**.

Επίσης, σύμφωνα με την τελευταία έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Ιούλιος 2025), τα τελευταία 3 χρόνια μόλις το 17,1% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έχει απευθυνθεί σε τράπεζα για δανεισμό είτε για κεφάλαια κίνησης είτε για επενδυτικά κεφαλαία. Από αυτές τις επιχειρήσεις οι 2 στις 3 χρηματοδοτήθηκαν.

Με βάση τα παραπάνω, η ΓΣΕΒΕΕ καταθέτει τις παρακάτω βασικές προτάσεις για την ενίσχυση της ρευστότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων:

- **Δέσμευση συγκεκριμένου ποσοστού των χρηματοδοτήσεων από τα ευρωπαϊκά προγράμματα, ώστε να προορίζονται αποκλειστικά για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.** Ο επίσημος ορισμός της μικρομεσαίας επιχείρησης που έχει προσδιορίσει η ΕΕ είναι πολύ ευρύς, καθώς εκτείνεται από τον αυτοαπασχολούμενο μέχρι και μια επιχείρηση η οποία απασχολεί έως και 249 άτομα. Καθώς όμως οι χρηματοδοτικές

ανάγκες, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αλλά και, κυρίως, το επίπεδο πρόσβαση στη χρηματοδότηση των πολύ μικρών επιχειρήσεων, διαφέρουν ουσιαστικά από τις μεσαίες επιχειρήσεις, είναι επιτακτικό να δεσμεύεται συγκεκριμένο ποσοστό των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων αποκλειστικά προς τις μικρές επιχειρήσεις.

- **Σχεδιασμός μόνιμου χρηματοδοτικού μέτρου, παρόμοιο με τις επιστρεπτές προκαταβολές.** Από πληθώρα στοιχείων έχει προκύψει ότι το χρηματοδοτικό σχήμα των επιστρεπτών προκαταβολών, όπως σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε κατά την περίοδο της πανδημίας, ήταν ένα πολύ αποτελεσματικό μέτρο για την ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων κατά την διάρκεια της υγειονομικής κρίσης, γιατί, μεταξύ άλλων, παρέκαμπε το τραπεζικό σύστημα. Στο πλαίσιο αυτό η ΓΣΕΒΕΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να εξεταστεί ένα ανάλογο μόνιμο μέτρο ως εργαλείο χρηματοδότησης αποκλειστικά για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- **Επιπλέον, η ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Τράπεζας όχι ως Ταμείου αλλά ως Τράπεζας που να χρηματοδοτεί τις επενδύσεις των μικρών και μικρών επιχειρήσεων.** Αυτό κρίνεται αναγκαίο καθώς μέχρι σήμερα η έλλειψη ρευστότητας και η μη πρόσβαση σε χρηματοδότηση καθλώνει τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις σε περιορισμένης κλίμακας επενδύσεις που συνήθως προέρχονται από ίδια κεφάλαια. Η ανάπτυξη, η αύξηση της παραγωγικότητας τους και η προσαρμογή τους στο νέο ψηφιακό και πράσινο περιβάλλον απαιτούν πρόσβαση σε επαρκή επενδυτικά κεφάλαια.
- **Καθιέρωση ακατάσχετου λογαριασμού για επιχειρήσεις ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν βραχυπρόθεσμα στα προβλήματα ρευστότητας.** Τα έσοδα μιας επιχείρησης δεν αποτελούν καθαρά κέρδη, αλλά προορίζονται για να καλύπτουν σημαντικό μέρος των υποχρεώσεων και της καθημερινής λειτουργίας της επιχείρησης (π.χ. τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένων και εργοδότη, τρέχουσες οφειλές προς εφορία, μισθοδοσία, οφειλές προς προμηθευτές, κόστος ενέργειας και μετακινήσεων, δανειακές υποχρεώσεις της εταιρείας, διάφορα άλλα τέλη κ.α.). Η δέσμευση ενός λογαριασμού σημαίνει σε μεγάλο βαθμό διακοπή της ρευστότητας της επιχείρησης με αποτέλεσμα να επηρεάζεται ολόκληρη η αλυσίδα κάλυψης των υποχρεώσεων με προφανείς επιπτώσεις στην παραγωγή και στο εμπόριο. Πρόκειται για μια de facto κατάσταση κλεισίματος μιας επιχείρησης. Για όλους τους παραπάνω λόγους, η ΓΣΕΒΕΕ υπογραμμίζει την ανάγκη θεσμοθέτησης ενός μοναδικού ακατάσχετου επιχειρηματικού λογαριασμού με ποσοστό επί του τζίρου, ο οποίος θα εξυπηρετεί όλες τις οικονομικές

λειτουργίες της επιχείρησης και του οποίου οι τεχνικές παραμετροποιήσεις δύνανται να υπόκεινται σε κάποια κριτήρια, όπως ο κύκλος εργασιών, το ύψος οφειλών κα.

- **Στήριξη συμπληρωματικών προς τη τραπεζική χρηματοδότηση μηχανισμών, όπως τα ταμεία μικροπιστώσεων.** Πάγια θέση της ΓΣΕΒΕΕ είναι η διεύρυνση των χρηματοοικονομικών δομών και υποδομών στη χώρα. Προς το παρόν, η κατανομή του διαθέσιμου κεφαλαίου στην οικονομία της Ελλάδας περνά κυρίως μέσα από τέσσερις συστημικές τράπεζες. Σε ένα τέτοιο στενό χρηματοοικονομικό σύστημα, δεν είναι εύκολο να καλυφθεί όλο το εύρος των χρηματοδοτικών αναγκών, από τον αυτοαπασχολούμενο μέχρι και την μεγάλη εισηγμένη επιχείρηση. Στο πλαίσιο αυτό, χρηματοδοτικές δομές, όπως τα ταμεία μικροπιστώσεων, μπορούν να καλύψουν ένα τμήμα της ζήτησης χρηματοδότησης που ενδεχομένως είναι εκτός βασικών ενδιαφερόντων των μεγάλων συστημικών τραπεζών. Είναι σημαντικό επομένως να στηριχθούν συμπληρωματικοί μηχανισμοί χρηματοδότησης, όπως τα ταμεία μικροπιστώσεων, με στόχευση την παροχή ρευστότητας στις πολύ μικρές επιχειρήσεις.

3ος Άξονας: Ρεαλιστική διαχείριση του ιδιωτικού χρέους

Η ΓΣΕΒΕΕ είχε κατ' επανάληψη τονίσει κατά την διάρκεια της δεκαετούς οικονομικής κρίσης τόσο με τις ενέργειες και τις παρεμβάσεις της, όσο και μέσα από τις σχετικές έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, τα οικονομικά και κοινωνικά αδιέξοδα στα οποία έχουν περιέλθει οι ελληνικές μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, λόγω της βαθιάς ύφεσης και των περιοριστικών πολιτικών που υιοθετήθηκαν. Είχαμε επανειλημμένως τονίσει ότι η πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης, δηλαδή της μείωσης των εισοδημάτων χωρίς αντίστοιχη μείωση των φορολογικών ή/και δανειακών υποχρεώσεων θα οδηγούσε σε εκτίναξη του ιδιωτικού χρέους των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Η διαχρονική αδυναμία των ελληνικών κυβερνήσεων να υιοθετήσουν ρεαλιστικές πολιτικές διευθέτησης του ιδιωτικού χρέους οδήγησε στην γιγάντωση του.

Συγκεκριμένα, το συνολικό ιδιωτικό χρέος (προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, φορολογικές αρχές και φορείς κοινωνικής ασφάλισης) εκτινάχθηκε στα 417,0 δισ. ευρώ το 4ο τρίμηνο του 2025 (168% του ΑΕΠ), αυξημένο κατά 24 δισ ευρώ σε σχέση με το 2024. Στη σύσταση του συνολικού χρέους κυριαρχούν οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τον δημόσιο τομέα (ΑΑΔΕ και ΕΦΚΑ), ύψους 165,2 δισ. ευρώ (69% των ληξιπρόθεσμων οφειλών).

Σύμφωνα με την τριμηνιαία έκθεση Ιουνίου 2026 του Γραφείου Προϋπολογισμού του κράτους της Βουλής, η ανάλυση του ιδιωτικού χρέους προς την εφορία αποκαλύπτει ότι το 66,26% που αντιστοιχεί σε 52,37 δις προέρχεται από φορολογικές οφειλές, ενώ το υπόλοιπο από οφειλές που παρουσιάζουν διαχρονικά χαμηλή εισπραξιμότητα εκ των οποίων τα πρόστιμα (φορολογικά και μη φορολογικά) καταλαμβάνουν το 22,09% του πραγματικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου, καθώς αγγίζουν τα 17,45 δις. €.

Τα ληξιπρόθεσμα χρέη προς τα ασφαλιστικά ταμεία σύμφωνα με την 1η Τριμηνιαία Έκθεση Προόδου Έτους 2026 του ΚΕΑΟ, στο τέλος Μαρτίου του 2026 διαμορφώθηκαν στα 51,78 δις. ευρώ, δηλαδή παρουσίασαν αύξηση των συνολικών οφειλών κατά περίπου 2,05 δις. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους.

Είναι σημαντικό να κατανοηθεί ότι οι οφειλές νοικοκυριών, φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων, αυξάνονται λόγω ενός συνδυασμού παραγόντων καθώς η αύξηση του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων, η ακρίβεια και η μείωση της αγοραστικής δύναμης, η περαιτέρω συγκέντρωση της οικονομίας και η αφαίρεση πόρων από την πραγματική οικονομία (μέσω της διατήρησης υψηλών φορολογικών συντελεστών, διατήρησης υψηλών επιτοκίων από το κράτος και το χρηματοπιστωτικό τομέα, διατήρησης μιας σειράς ανορθολογικών προστίμων, αυξήσεων σε πρώτες ύλες – μεταφορά- ενέργεια κτλ) προκαλεί συνθήκες ύφεσης, ενώ η ανάπτυξη που καταγράφεται στο σύνολο της εθνικής οικονομίας δεν αφορά το σύνολο της επιχειρηματικής δραστηριότητας και μεγάλο μέρος αυτής οφείλεται στον πληθωρισμό.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία από τις εξαμηνιαίες έρευνες του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ για το οικονομικό κλίμα στις Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις, περίπου μία στις τρεις επιχειρήσεις εξακολουθεί να έχει τουλάχιστον μία ληξιπρόθεσμη οφειλή προς το Δημόσιο ή/και τους ιδιώτες. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την ανάγκη για τη λήψη μέτρων που θα διευκολύνουν την περαιτέρω και ταχύτερη μείωση των οφειλών αυτών. Εξάλλου, καθώς η πλειοψηφία των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έχει οφειλές χαμηλού ύψους, η θέσπιση ενός νέου συστήματος ρύθμισης προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία θα αποδεικνύονταν εξαιρετικά αποτελεσματική και βιώσιμη για τα οικονομικά δεδομένα τους.

Η ΓΣΕΒΕΕ έχει τονίσει την ανάγκη διαμόρφωσης ενός ολιστικού πλέγματος ρυθμίσεων και πραγματικής προστασίας των αδύναμων, κάνοντας προτάσεις για την καθιέρωση ενός πλαισίου ορθολογικής διαχείρισης και ρεαλιστικής ρύθμισης των οφειλών προς το δημόσιο και τις τράπεζες, που ευνοεί την διατήρηση και ανάπτυξη της επιχειρηματικής

δραστηριότητας προωθώντας τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη μεταξύ κράτους, ιδιωτών και τραπεζικού τομέα.

Στο πλαίσιο αυτό οι προτάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για την διαχείριση του ιδιωτικού χρέους είναι οι εξής:

- Νέα ρύθμιση 120 δόσεων στην οποία να μπορούν να ενταχθούν όλες οι οφειλές προς το Δημόσιο (εφορία, ασφαλιστικά ταμεία, ΟΤΑ), ιδίως εκείνες που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της υγειονομικής και ενεργειακής κρίσης. Για να είναι αποτελεσματική η ρύθμιση θα πρέπει να προβλεφθεί διαγραφή των προστίμων και λοιπών προσαυξήσεων, καθώς και απομείωση της βασικής οφειλής για τις οφειλές που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η πρόσφατη ρύθμιση των 72 δόσεων για χρέη προς το δημόσιο μέχρι 31.12.23 αφήνει μεγάλο μέρος των οφειλών εκτός ρύθμισης, καθώς η υπαγωγή τους στην πάγια ρύθμιση έως 24 δόσεις) με ταυτόχρονη υποχρέωση έγκαιρης καταβολής τρεχουσών υποχρεώσεων, προϋποθέτει υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια για τις επιχειρήσεις. Η επιβολή μάλιστα επιτοκίου 5,83% αναμένεται να αυξήσει τελικά τα χρέη προς το δημόσιο, λαμβάνοντας υπόψη ότι μεγάλο μέρος όσων μπουν σε ρύθμιση θα την απωλέσουν χάνοντας και όποιες ελαφρύνσεις προστίμων προβλέπονται.
- Αναστολή κάθε είδους εισπρακτικών και αναγκαστικών μέτρων από το ΚΕΑΟ, για όσο διάστημα διαρκεί η κρίση ακρίβειας.
- Κατάργηση των δημοτικών τελών επί των ακαθάριστων εσόδων των επιχειρήσεων.
- Αναστολή πλειστηριασμών για την προστασία της πρώτης κατοικίας και της επαγγελματικής στέγης του για όσο διάστημα διαρκεί η κρίση ακρίβειας.

4ος Άξονας: Ενεργειακή κρίση και άνοδος του ενεργειακού κόστους

Η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, παρά την ραγδαία αύξηση της συνεισφοράς των ΑΠΕ, παραμένει ιδιαίτερα υψηλή, καθώς η όποια αποκλιμάκωση τιμών παρατηρείται δεν μπορεί να αλλάξει το δεδομένο του διπλασιασμού της τιμής ηλεκτρικής ενέργειας από το καλοκαίρι του 2021 και εξής. Χαρακτηριστικά και με βάση στοιχεία του ΑΔΜΗΕ, η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα για το πρώτο εξάμηνο του 2026 ήταν κατά μέσο όρο 113,7 ευρώ/MWh. Την ίδια χρονική περίοδο το 2019 ήταν 74,8 ευρώ και το 2020 ήταν 50,6 ευρώ/MWh.

Άμεσο αποτέλεσμα των υψηλών τιμών ενέργειας είναι το 8,2% των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων να έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε λογαριασμούς ενέργειας το δεύτερο εξάμηνο του 2025 ενώ το 6,5% εκτιμά ότι δεν θα μπορεί να ανταποκριθεί έγκαιρα στους λογαριασμούς ενέργειας το επόμενο διάστημα. Τα συγκεκριμένα ευρήματα που προκύπτουν με μικρές διαφοροποιήσεις στις έρευνες κλίματος που γίνονται από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ ανά εξάμηνο, αποκαλύπτουν ότι το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί μόνιμο βραχνά για τις επιχειρήσεις ιδίως για όσες λόγω αντικειμένου δραστηριότητας έχουν υψηλές ανάγκες ενέργειας (πχ αρτοποιεία – εστίαση).

Για να αντιμετωπιστούν οι υψηλές τιμές της ενέργειας, προκρίνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- Συνέχιση και διεύρυνση στοχευμένων επιδοτήσεων στους λογαριασμούς των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων καθώς και των ευάλωτων και φτωχών νοικοκυριών.
- Αποσύνδεση της αποζημίωσης των παραγωγών από το κόστος του ακριβότερου προμηθευτή, που εξαλείφει τις ωφέλειες από την εγκατάσταση των ΑΠΕ.
- Να μην αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο χρηματιστήριο ενέργειας το 100% του παραγόμενου ηλεκτρικού ρεύματος.
- Μέτρα διαφάνειας και εξορθολογισμού της αγοράς ρεύματος ώστε να σταματήσουν άλλοι ανεξέλεγκτοι παράγοντες κόστους πέραν της χονδρεμπορικής, όπως η αγορά εξισορρόπησης, να επιβαρύνουν την τελική τιμή.
- Επιδότηση και νομοθετική διευκόλυνση:
 - της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών πάνελ μικρής κλίμακας στις ταράτσες μικρών επιχειρήσεων και νοικοκυριών.
 - της δημιουργίας κλάστερς και ενεργειακών κοινοτήτων παραγωγής και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας.

5ος Άξονας: Εργασιακά – Ασφαλιστικά Ζητήματα

➤ ΕΓΣΣΕ – Κατώτατος μισθός

Πάγια θέση της ΓΣΕΒΕΕ ήταν και παραμένει η ανάγκη επαναφοράς του καθορισμού του κατώτατου μισθού μέσω της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας. Ο καθορισμός του κατώτατου μισθού στον ιδιωτικό τομέα με απόφαση της κυβέρνησης, μας βρίσκει αντίθετους. Όσες φορές άλλωστε η πολιτεία επενέβη σε θέματα που αφορούσαν τον ιδιωτικό

τομέα πλην της θέσπισης κανονιστικού πλαισίου είχε αντίστροφα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Με άλλα λόγια η ΓΣΕΒΕΕ θεωρεί ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού δεν θα πρέπει να είναι αντικείμενο μονομερούς απόφασης της κυβέρνησης. Και τούτο διότι οι μισθολογικές αυξήσεις δεν μπορεί να είναι αποσυνδεδεμένες από τις δυνατότητες της πραγματικής οικονομίας, που σημαίνει ότι η συζήτηση για τον καθορισμό του κατώτατου μισθού θα πρέπει να αποτελέσει προϊόν συλλογικής διαπραγμάτευσης των κοινωνικών εταίρων.

Όπως τονίστηκε τα χρόνια της κατάργησης του κοινωνικού διαλόγου για τον καθορισμό του κατώτατου μισθού (Ν. 4172/2013) και υποστηρίχθηκε χωρίς αντίκρισμα κατά τη διαμόρφωση του νέου πλαισίου (Ν. 5163/2024) η διαδικασία καθορισμού του κατώτατου μισθού, με κυβερνητική απόφαση, αποτελεί στρέβλωση, αφού μετατρέπει τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων που συναπαρτίζουν την πραγματική οικονομία σε δευτερεύοντα και δημιουργεί προϋποθέσεις πολιτικής εργαλειοποίησης της όλης διαδικασίας, κάτι που έχει συμβεί στο παρελθόν.

Επιπλέον, και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κρίσιμοι παράγοντες του κόστους των επιχειρήσεων και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας δεν δύναται να προσδιοριστούν και να ρυθμιστούν από τους κοινωνικούς εταίρους, αλλά εξαρτώνται ευθέως από την εκάστοτε κυβερνητική πολιτική, θα μπορούσε ο κοινωνικός διάλογος που διεξάγεται για τον καθορισμό του κατώτατου μισθού να συμπεριλαμβάνει και την κυβέρνηση ως ισότιμο εταίρο μετατρέποντας τον από διμερή σε τριμερή.

Στο πλαίσιο αυτό εκτός από το μισθολογικό κατώφλι θα δινόταν η δυνατότητα να ανοίξει συνολικά η συζήτηση σε μια διαρκή και τακτική βάση κοινωνικού διαλόγου και για άλλα ζητήματα μείζονος σημασίας όπως για παράδειγμα το μη μισθολογικό κόστος και η φορολογική πολιτική, ενισχύοντας παράλληλα τη σχέση ανάμεσα στην Πολιτεία και τους παραγωγικούς φορείς.

Με το νέο νόμο και το νέο πλαίσιο που εφαρμόζεται, οι στρεβλώσεις πολλαπλασιάζονται αντί να περιορίζονται. Η σύνδεση του κατώτατου μισθού με τον τεκμαρτό προσδιορισμό του φόρου για τις ατομικές επιχειρήσεις, η σύνδεσή του με τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων και άρα τις δημοσιονομικές δυνατότητες, ο περιορισμός των κοινωνικών εταίρων στην απλή διατύπωση γνώμης, η αποσύνδεση του κόστους εργασίας από το αθροιστικό κόστος όλων των οικονομικών βαρών των επιχειρήσεων και η μονοδιάστατη επιδίωξη υπηρετήσης του όποιου κυβερνητικού αφηγήματος, εγκυμονεί πολλούς κινδύνους για την εθνική οικονομία και πρωτίστως για την δυνατότητα των επιχειρήσεων να αναπτύσσονται,

να αυξάνουν τις προσφερόμενες θέσεις εργασίας αλλά και να προσφέρουν αμοιβές που να υπερβαίνουν τον κατώτατο μισθό και τα κατώτατα ημερομίσθια.

Αντίστοιχη βεβαίως είναι και η θέση της ΓΣΕΒΕΕ για την αποκατάσταση και επέκταση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, επιμένοντας στον ελεύθερο κοινωνικό διάλογο.

➤ **Κενές θέσεις εργασίας**

Μεταξύ των προβλημάτων που έχει κληροδοτήσει η πανδημική κρίση είναι και οι κενές θέσεις εργασίας. Σύμφωνα και με την τελευταία έρευνα οικονομικού κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ για το πρώτο εξάμηνο του 2025, περίπου 1 στις 3 μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην εξεύρεση εργαζομένων. Σε επίπεδο ειδικοτήτων, μεγαλύτερη έλλειψη παρουσιάζουν οι ειδικευμένοι/ες τεχνίτες/τριες και χειριστές/ριες μηχανημάτων, οι εργάτες/τριες-βοηθοί μαστόρων/καθαριστές/ριες καθώς και ειδικότητες που συνδέονται με την εστίαση και τα καταλύματα.

Σειρά παραγόντων διαμορφώνουν την κατάσταση στο επίπεδο του γενικότερου ζητήματος της έλλειψης προσωπικού.

Η ΓΣΕΒΕΕ για την αντιμετώπιση της έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού προτείνει τα εξής:

- Πολιτική στέγασης εργαζόμενων περιστασιακώς ή εποχικώς απασχολούμενων. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να αξιοποιηθεί σε μέγιστο δυνατό βαθμό το υφιστάμενο κτηριακό απόθεμα της χώρας, υφιστάμενες δημόσιες εγκαταστάσεις και δομές και, εν γένει, να διαμορφωθούν κατάλληλες υποδομές φιλοξενίας και διαβίωσης.
- Αποτελεσματική διαδικασία διάγνωσης και αποτύπωσης αναγκών, καθώς και σχεδιασμού και υλοποίησης ενός μηχανισμού καταγραφής και έγκρισης όγκου εισδοχής πολιτών τρίτων χωρών, με στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη και την επίτευξη ισορροπίας στις τοπικές αγορές εργασίας. Συγκεκριμένα απαιτούνται:
 - ο Ο έγκαιρος προγραμματισμός και ανίχνευση των αναγκών σε εργαζόμενους, σε ετήσια βάση, σε ολόκληρη την επικράτεια, ο οποίος θα είναι εντασσόμενος στη συνολική και ενιαία εθνική στρατηγική της χώρας για την απασχόληση, τη μετανάστευση, το δημογραφικό, την επαγγελματική κατάρτιση και κοινωνική ένταξη των μεταναστών.
 - ο Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης ως προς τη δυνατότητα των τοπικών κοινωνιών και περιφερειών να υποστηρίξουν και να εξυπηρετήσουν, σε επίπεδο υποδομών (στέγαση), την εισδοχή και αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών τρίτων χωρών.
- Ξεκάθαρες προβλέψεις καθώς και απλοποίηση των διαδικασιών μετάκλησης, κατά την οποία η επιχείρηση που θα πρέπει να βρει τον εργαζόμενο, που θα φέρει για να εργαστεί στη

χώρα μας, να διευκολύνεται, γεγονός που θα αποτελέσει σημαντική συνδρομή ιδίως στις μικρές επιχειρήσεις.

- Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας από την ΔΥΠΑ με επιδότηση του μη μισθολογικού κόστους, ώστε οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να προσφέρουν υψηλότερες αμοιβές.

➤ **Μείωση του μη μισθολογικού κόστους**

Το μη μισθολογικό κόστος στην Ελλάδα παραμένει ιδιαίτερα υψηλό, παρά τις πρόσφατες ελαφρύνσεις, αποτελώντας ένα από τα μεγαλύτερα βάρη για τις μικρές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΟΟΣΑ (έκθεση Taxing Wages), η συνολική φοροασφαλιστική επιβάρυνση (tax wedge) της εργασίας στην Ελλάδα αγγίζει το 39,3% για τον μέσο άγαμο εργαζόμενο, κατατάσσοντας τη χώρα αισθητά πάνω από τον μέσο όρο των αναπτυγμένων κρατών-μελών του Οργανισμού (35,1%). Το πρόβλημα γίνεται ακόμη πιο έντονο για τους εργαζόμενους με οικογένεια, όπου η Ελλάδα βρίσκεται στην 4η υψηλότερη θέση στον ΟΟΣΑ με επιβάρυνση 37,5%, έναντι 26,2% του διεθνούς μέσου όρου. Με βάση τα στοιχεία αυτά παραμένει σημαντικό να επιδιωχθεί περαιτέρω μείωση του μη μισθολογικού κόστους.

➤ **Εξορθολογισμός προστίμων εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας**

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό μέρος των προστίμων που προβλέπονται για την μη συμμόρφωση με την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία είναι δυσανάλογα μεγάλο σε σχέση με την πραγματική φύση της παράβασης. Για παράδειγμα, όπως προαναφέρθηκε, η μη ενεργοποίηση της ψηφιακής κάρτας από εργαζόμενο επισείει πρόστιμο ανάλογο της αδήλωτης εργασίας, δηλαδή, 10.500 €, ανεξάρτητα εάν ο εργαζόμενος είναι κανονικά δηλωμένος και καταβάλλεται ο μισθός και οι ασφαλιστικές εισφορές. Είναι αναγκαίο να ξεκινήσει το συντομότερο δυνατό ουσιαστική διαβούλευση για τον εξορθολογισμό των προστίμων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.

➤ **Αποκατάσταση της αυτοτελούς εκπροσώπησης της ΓΣΕΒΕΕ στα όργανα διοίκησης και ελέγχου (κοινωνικού) κύριων οργανισμών και αρχών που σχετίζονται με ασφαλιστικά και εργασιακά ζητήματα**

Αποκατάσταση της αυτοτελής εκπροσώπησης της ΓΣΕΒΕΕ στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Διοικητικές Επιτροπές του e- ΕΦΚΑ. Δεν λαμβάνεται πρόνοια ως προς την εκπροσώπηση των κοινωνικών εταίρων στη διοίκηση του e- ΕΦΚΑ, καθώς τόσο οι φορείς των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων υποεκπροσωπούνται ή υπάρχει ο κίνδυνος να ετεροεκπροσωπηθούν από φορείς με χαμηλότερο βαθμό κοινωνικής αντιπροσώπευσης. Ουσιαστικά ο μεγαλύτερος χρηματοδότης του συστήματος (οι αυτοαπασχολούμενοι, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι), και συνάμα ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα να συμμετέχει στα όργανα διοίκησης και στην διαδικασία λήψης αποφάσεων και ελέγχου του νέου οργανισμού. Ανάλογη είναι η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί τόσο ως προς το ΤΕΚΑ (Ταμείο Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης) όσο και ως προς την ΔΥΠΑ (Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης), αλλά και την ΑΑΕΕ (Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρησης Εργασίας).

➤ **Εθνική Κοινωνική Συμφωνία**

Στις 26 Νοεμβρίου 2025 υπεγράφη μεταξύ της Κυβέρνησης και Εθνικών Κοινωνικών Εταίρων η Κοινωνική Συμφωνία για την ενίσχυση των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας. Η τριμερής αυτή συμφωνία που επιτεύχθηκε αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την αγορά εργασίας και τη θεσμική λειτουργία της χώρας μας. Για τη ΓΣΕΒΕΕ, η συμφωνία αυτή μπορεί να σηματοδοτήσει την προσπάθεια επιστροφής σε ένα πλαίσιο όπου οι κανόνες διαμορφώνονται μέσα από διάλογο και ισοτιμία, και όχι με μονομερείς αποφάσεις.

Οι μακρές και ουσιαστικές διαβουλεύσεις που μας οδήγησαν σε αυτή την συμφωνία απέδειξαν την πραγματική αξία του κοινωνικού διαλόγου. Δεν ήταν μια εύκολη διαδικασία, ήταν όμως απολύτως αναγκαία. Σε όλη τη διάρκεια, φάνηκε ότι οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να συγκλίνουν όταν ο διάλογος γίνεται με υπευθυνότητα, με σεβασμό στα επιχειρήματα και με επίγνωση ότι η αγορά εργασίας δεν μπορεί να λειτουργεί με μεμονωμένες και αποσπασματικές πρακτικές.

Αναδείχτηκε στην πράξη ότι ο ουσιαστικός κοινωνικός διάλογος δεν καθυστερεί τις λύσεις, αντιθέτως, αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό μηχανισμό για την αντιμετώπιση σύνθετων κοινωνικών και οικονομικών ζητημάτων. Είναι μια πρακτική άσκηση δημοκρατίας και ένα ισχυρό μήνυμα για το πώς πρέπει να λαμβάνονται κρίσιμες αποφάσεις στη χώρα μας.

Η συμφωνία για μείωση του ποσοστού αντιπροσωπευτικότητας στο 40% για την επέκταση των κλαδικών συμβάσεων και η ενδυνάμωση του ρόλου των εθνικών κοινωνικών εταίρων αποτελούν σημαντικές θεσμικές τομές. Αποκαθιστούν εν μέρει την ισορροπία που είχε

διαταραχθεί τη δεκαετία των μνημονίων και φέρνουν ξανά στο προσκήνιο έναν συλλογικό μηχανισμό που δύναται να λειτουργήσει υπέρ τόσο των εργαζομένων όσο και των επιχειρήσεων. Η αγορά χρειάζεται σαφείς κανόνες, χρειάζεται σταθερότητα, όχι αβεβαιότητα. Για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, η ύπαρξη ενός αξιόπιστου συστήματος συλλογικών συμβάσεων αποτελεί παράγοντα υγιούς ανταγωνισμού.

Ωστόσο, εκκρεμεί η λειτουργία της Ομάδας Εργασίας για την Ενίσχυση των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων, όπως έχει καθοριστεί με τον Ν. 5163/2024. Κάθε πρωτοβουλία που αφορά τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας θα πρέπει, σε πρώτο στάδιο, να εξετάζεται στο πλαίσιο της συγκεκριμένης Ομάδας Εργασίας, η οποία, λόγω της σύνθεσης και της αποστολής της, αποτελεί το πλέον κατάλληλο θεσμικό όργανο για την ανταλλαγή απόψεων και τη διαμόρφωση κοινών προσεγγίσεων πριν από την έναρξη της επίσημης διαβούλευσης επί νομοθετικών ή άλλων σχετικών πρωτοβουλιών.

Μια τέτοια διαδικασία θα ενισχύσει τον ουσιαστικό κοινωνικό διάλογο, θα συμβάλει στη διαμόρφωση σταθερής συνεργασίας και κοινής αντίληψης μεταξύ της Πολιτείας και των κοινωνικών εταίρων και θα υποστηρίξει αποτελεσματικότερα τον κοινό στόχο της προώθησης των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

➤ **Διεύρυνση του Τμήματος Ισότητας του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας**

Σημαντικό θέμα για την ΓΣΕΒΕΕ είναι και η αναδιοργάνωση του Τμήματος Ισότητας του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας, το οποίο πλέον – με βάση το άρθρο 14 παρ. 4 του ν. 5316/2026 – αναλαμβάνει και επιπλέον κρίσιμες αρμοδιότητες σχετικά με την εποπτεία της εφαρμογής των νέων κανόνων για τη μισθολογική διαφάνεια και ισότητα. Πρόκειται για μία ρύθμιση την οποία, επί της αρχής, είχαμε στηρίξει, καθώς θεωρούμε ότι η ενεργός εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων είναι ο καλύτερος τρόπος για την επίτευξη των στόχων του εν λόγω νομοθετήματος. Είχαμε ωστόσο ζητήσει, ακριβώς για τον λόγο αυτό, να υπάρξει διεύρυνση της σύνθεσης του Τμήματος, ώστε σε αυτό να εκπροσωπούνται όλοι οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι. Ωστόσο, η πρόταση αυτή δεν υιοθετήθηκε και η διάταξη ψηφίστηκε χωρίς να τροποποιηθεί η σύνθεση του οργάνου. Υπογραμμίζουμε ότι η τελική διάταξη προβλέπει πως στις συνεδριάσεις του εν λόγω τμήματος δύναται να προσκαλούνται και να συμμετέχουν ως εμπειρογνώμονες και εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων. Η πρόβλεψη αυτή δεν μας ικανοποιεί, καθώς δεν διασφαλίζει τη θεσμική και ισότιμη συμμετοχή όλων των εθνικών κοινωνικών εταίρων στις εργασίες του οργάνου. Για τον λόγο αυτό εξακολουθούμε να

θεωρούμε αναγκαία τη διεύρυνση της σύνθεσης του Τμήματος Ισότητας του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας, ώστε να εκπροσωπούνται σε αυτό όλοι οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι.

Τέλος, και για την ομαλή εφαρμογή της νέας Οδηγίας για τη μισθολογική διαφάνεια είναι αναγκαίο άμεσα να υλοποιηθούν προγράμματα ενημέρωσης και διοικητικής/τεχνικής υποστήριξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες δεν διαθέτουν αυτοτελή τμήματα ανθρώπινου δυναμικού.

6ος άξονας – Αντιμετώπιση ψηφιακής γραφειοκρατίας

Το τελευταίο διάστημα οι επιχειρήσεις καλούνται διαρκώς να υιοθετούν νέες ψηφιακές εφαρμογές που ως κοινό χαρακτηριστικό έχουν την ψηφιοποίηση της γραφειοκρατίας στις σχέσεις με το δημόσιο, την αύξηση των διοικητικών και ανελαστικών οικονομικών βαρών, την τεχνητή δημιουργία αναγκών απόκτησης νέων ή ανανέωση υπαρχόντων ψηφιακών μέσων και λογισμικών. Οι επιχειρήσεις εκτός των άλλων αναγκών τους καλούνται να εξοικειώνονται με όλο και περισσότερες γραφειοκρατικές λειτουργίες που απαιτούν χρόνο και ενέχουν κινδύνους για άδικη επιβολή προστίμων.

Ψηφιακή κάρτα εργασίας, mydata, mytimologio, ψηφιακό δελτίο αποστολής, ψηφιακό πελατολόγιο, προσεχώς και άλλες εφαρμογές, μετατρέπουν την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας σε ένα ψηφιακό γραφειοκρατικό εφιάλτη χωρίς μάλιστα αντίκρισμα για τις επιχειρήσεις. Η θεώρηση ότι οι επιχειρήσεις είναι σε θέση να καλύψουν το κόστος, να εκπαιδεύονται ή να εκπαιδεύουν για κάθε νέα εφαρμογή είναι τουλάχιστον προβληματική.

Η ΓΣΕΒΕΕ κατ' επανάληψη έχει θέσει τα ειδικά ή γενικά ζητήματα που αφορούν τις αλλαγές στις ψηφιακές σχέσεις δημοσίου - επιχειρήσεων τονίζοντας ότι πριν από κάθε νέα εφαρμογή πρέπει να προηγείται εξαντλητικός διάλογος με τον κάθε επηρεαζόμενο κλάδο ώστε να προλαμβάνονται προφανή σφάλματα. Ταυτόχρονα η ΓΣΕΒΕΕ έχει καταστήσει σαφές ότι απαιτείται κάθε φορά επαρκές διάστημα προσαρμογής – εξοικείωσης ώστε να εντοπίζονται λάθη και προβλήματα στην πράξη πριν βρεθούν οι επιχειρήσεις αντιμέτωπες με άδικα πρόστιμα και βέβαια το προφανές, να προβλεφθούν ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους αγοράς εξοπλισμού ή λογισμικών – εφαρμογών και για την κάλυψη των αναγκών εκπαίδευσης εργοδοτών και εργαζομένων στις νέες εφαρμογές.

Τέλος, είναι προφανές ότι αυτή η ψηφιοποίηση μέχρι σήμερα συνεπάγεται μονομερές όφελος για το ελληνικό κράτος και μονομερές κόστος (και κινδύνους) για τις επιχειρήσεις. Η

πραγματικότητα αυτή πρέπει να αλλάξει, ώστε η ψηφιοποίηση να μην περιλαμβάνει μόνο επιπρόσθετα βάρη για τις επιχειρήσεις αλλά ουσιαστική απλοποίηση των διαδικασιών συμμόρφωσης.

Πλατφόρμα Open Business

Η υποχρέωση απογραφής των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους για πολλοστή φορά μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα είναι εξόχως προβληματική. Η απαίτηση ψηφιακής καταχώρησης στοιχείων και εγγράφων για τη διευκόλυνση του δημοσίου που ήδη έχει ή θα έπρεπε να έχει στη διάθεσή του τα στοιχεία που απαιτούνται, δημιουργεί έναν απροσπέλαστο γραφειοκρατικό λαβύρινθο με τις επιχειρήσεις να απευθύνονται σε δημόσιες υπηρεσίες για να παραλάβουν έγγραφα που δεν τους δίνονται, αλλά και με την αδυναμία απόδειξης ότι έγγραφα που ζητούνται από την πλατφόρμα δεν ήταν υποχρεωτικά κατά την έναρξη της δραστηριότητας. Πέραν της ταλαιπωρίας και του χαμένου χρόνου που απαιτεί η εν λόγω διαδικασία, προκαλείται και ιδιαίτερο άγχος στις επιχειρήσεις για το ενδεχόμενο αμφισβήτησης της νόμιμης λειτουργίας τους δεδομένου ότι κανείς δεν αναλαμβάνει την ευθύνη να πιστοποιήσει ότι συγκεκριμένα έγγραφα δεν είναι απαραίτητα παρά το ότι ζητούνται από την πλατφόρμα.

Αλλαγή ΚΑΔ

Η Πολιτεία προκειμένου να εναρμονιστούν οι ΚΑΔ με τους ευρωπαϊκούς κώδικες προχώρησε σε αυτόματη αντικατάσταση αυτών. Μετά την αλλαγή καλεί τις επιχειρήσεις να ελέγξουν την αντιστοίχιση προβλέποντας μάλιστα ιδιαίτερα υψηλό πρόστιμο σε περίπτωση που εντοπιστούν επιχειρήσεις που μετά την αυτόματη προσαρμογή εντοπιστούν λάθη ή παραλείψεις. Είναι προφανές ότι για κάθε τέτοια περίπτωση δεν μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο καθώς πρόκειται για διαδικασία που ανέλαβαν οι αρμόδιες υπηρεσίες και τυχόν λάθη ή ανακρίβειες οφείλονται σε αυτές.

7^{ος} Άξονας: Προστασία Επαγγελματικής στέγης

Σε σημαντικό πρόβλημα τείνει να εξελιχθεί το κόστος διατήρησης επαγγελματικής στέγης λόγω του περιορισμού του χρονικού διαστήματος προστασίας από έξωση και της υπέρμετρης αύξησης των απαιτήσεων για ενοίκιο επαγγελματικής έδρας. Η ελάχιστη προστασία της επαγγελματικής στέγης στα τρία χρόνια, εφόσον η επιχείρηση είναι συνεπής στις συμβατικές της υποχρεώσεις, προκαλεί σημαντικές αρρυθμίες στην αγορά. Ο χρόνος των τριών ετών θεωρείται μια περίοδος όπου η επιχείρηση χτίζει τη φήμη της, κατοχυρώνει την αξιοπιστία της

και διαμορφώνει τη σταθερή της πελατεία. Επιπλέον ο χρόνος αυτός είναι ανεπαρκής για την απόσβεση των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί για την λειτουργία των επιχειρήσεων. Η δυνατότητα απομάκρυνσης από την έδρα της μετά την τριετία έχει προκαλέσει εκθετική αύξηση των απαιτήσεων των ιδιοκτητών οι οποίοι γνωρίζοντας τη σημασία της σταθερής επαγγελματικής έδρας θεωρούν ότι έχουν το πλεονέκτημα δεδομένου ότι καμία επιχείρηση δεν θέλει να μετακινηθεί και να εκκινήσει από την αρχή ουσιαστικά τον αγώνα διατήρησης του μεριδίου αγοράς που έχει κατακτήσει, ενώ είναι εξαιρετικά δύσκολο αν όχι αδύνατο να συγκεντρωθούν εκ νέου τα απαιτούμενα κεφάλαια εκκίνησης.

Υπό την παραπάνω οπτική προτείνεται:

- Προστασία της επαγγελματικής έδρας από έξωση για περίοδο εννέα ετών.
- Πλαφόν στις αναπροσαρμογές των ενοικίων που προβλέπονται στις μισθώσεις.
- Καθορισμός κανόνων που δεν θα επιτρέπουν την ενοικίαση σε ομοειδή επιχείρηση σε περίπτωση απομάκρυνσης λόγω υπερβολικών απαιτήσεων ιδιοκτητών ή μηχανισμός αποζημίωσης της εκδιωκόμενης επιχείρησης.

8^{ος} Άξονας: Πολιτικές ψηφιακής ανάπτυξης με στόχευση στις μικρές επιχειρήσεις

Η επιτάχυνση εξελίξεων ως προς την άμεση ανάγκη περαιτέρω «ψηφιακού μετασχηματισμού» στη νέα ψηφιακή εποχή τεχνητής νοημοσύνης, συμπίπτει με την ανάγκη διαμόρφωσης βελτιωμένων προϋποθέσεων υποστήριξης της ψηφιακής μετάβασης των μικρών επιχειρήσεων. Η ΓΣΕΒΕΕ έγκαιρα ήδη από την εποχή της πανδημίας και της επανεκκίνησης της οικονομίας, είχε τονίσει ότι μεγάλο μέρος των μικρών επιχειρήσεων θα καλούνταν άμεσα να αντιμετωπίσει μια ισχυρή τριπλή πρόκληση στη «μετά Covid-19 εποχή» που περιελάμβανε: i) την ανάγκη προσαρμογής στις υφιστάμενες ψηφιακές προκλήσεις που προκύπτουν από την κλιμάκωση του νέου τεχνολογικού κύματος και την έλευση της λεγόμενης «4ης Βιομηχανικής Επανάστασης», ii) την αντιμετώπιση ενός έντονα και επιταχυνόμενου ψηφιοποιούμενου οικονομικού περιβάλλοντος, ως συνέπεια και των επιπτώσεων του Covid-19, και iii) την επιβίωση, λειτουργία και ανάπτυξη των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων σε ένα ευρύτερο περιβάλλον «απομόχλευσης», οικονομικής ύφεσης, μακροοικονομικών και χρηματοδοτικών περιορισμών καθώς και εντατικοποιημένου ανταγωνισμού και πιθανής ενισχυμένης συγκεντροποίησης σε συγκεκριμένους κλάδους.

Τα παραπάνω δεδομένα που παραμένουν επίκαιρα συνηγορούν ως προς την ανάγκη διαμόρφωσης ενός **νέου πλαισίου πολιτικών ψηφιακής προσαρμογής και ανάπτυξης**, με διακριτή και ειδικότερη στόχευση στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, προτείνεται άμεσα η προώθηση δράσεων όπως:

- Συγκρότηση **Ταμείου Ψηφιακής Οικονομίας** για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις (μέσω μεικτών σχημάτων χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027, της επερχόμενης προγραμματικής περιόδου και άλλων χρηματοδοτικών πλαισίων, όπως το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) που θα υποστηρίξει μέσω **πολυ-επίπεδων εμβληματικών δράσεων ψηφιακής ανάπτυξης** (π.χ. κοινές ψηφιακές υποδομές, σχεδιασμός και υλοποίηση προσαρμοσμένων συνεργατικών έργων) τον ψηφιακό μετασχηματισμό των παραγωγικών κλάδων.
- Εκπόνηση ενός στοχευμένου και **«βασικού πολύ-επίπεδου πακέτου ψηφιακής μετάβασης για πολύ μικρές επιχειρήσεις»** (π.χ. κουπόνια τεχνολογίας) σε βασικές κατηγορίες ψηφιακού εκσυγχρονισμού (π.χ. λογισμικό, συστήματα παραγγελιοληψίας και προμηθειών, προβολή).
- Εκπόνηση **ειδικών προγραμμάτων στοχευμένων «μικροπιστώσεων ψηφιοποίησης»**, με σκοπό τη διευκόλυνση των διαδικασιών και ενεργειών ψηφιοποίησης, με διαφοροποιήσεις ανάλογα με τις ανάγκες των επιμέρους τομέων εμπορίου, υπηρεσιών και μεταποίησης.
- Εκπόνηση **ειδικών συνεργατικών έργων**, με έμφαση σε αναδυόμενες συστάδες ψηφιακών τεχνολογιών και με προσανατολισμό στην ψηφιακή και τεχνολογική προσαρμογή και αναβάθμιση ευρύτερων τομέων της οικονομίας.
- Διαμόρφωση **σύγχρονων πολυ-χώρων καινοτομίας και ψηφιακών κόμβων** για μη τεχνολογικές επιχειρήσεις (digital hubs for non-tech SMEs) που θα περιλαμβάνουν υποδομές εκπαίδευσης/κατάρτισης, επίδειξης και πιλοτικής χρήσης νέων ψηφιακών τεχνολογιών.
- Εκπόνηση ειδικών εργαλείων και στοχευμένων δράσεων **αναβάθμισης των ψηφιακών δεξιοτήτων** σε επίπεδο μικρών επιχειρήσεων, με έμφαση σε θέματα σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων που κρίνονται αναγκαία για την ψηφιακή ανάπτυξη των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της «4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης» (4BE).
- **Θέσπιση φορολογικών κινήτρων για ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών και επενδύσεις** σε υιοθέτηση και ενσωμάτωση νέων ψηφιακών εφαρμογών (π.χ. αφορολόγητο αποθεματικό, συμψηφισμός με προκαταβολή φόρου, υπερ-αποσβέσεις).

- **Δημιουργία οργανωμένου δικτύου «ψηφιακών συμβούλων για ΜμΕ»** που θα υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις στην αξιολόγηση των αναγκών τους, την εξειδίκευση των διαθέσιμων λύσεων και στην καθοδήγηση σε θέματα ενσωμάτωσης τεχνολογιών και ανάπτυξης βασικών ψηφιακών ικανοτήτων της επιχείρησης (digital competences).

Η διαμόρφωση ενός υποστηρικτικού χρηματοδοτικού περιβάλλοντος αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση ψηφιακής μετάβασης για τις μικρές επιχειρήσεις. Η προώθηση των παραπάνω δράσεων θα απαιτηθεί να συνδυασθεί με την υλοποίηση των νέων χρηματοδοτικών πλαισίων και εργαλείων (π.χ. Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ΕΣΠΑ 2021-2027, Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα) μέσα από διακριτές και ενισχυμένες κατηγορίες στόχευσης που να προτεραιοποιούν την ανάγκη ψηφιακής προσαρμογής των μικρών επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα των κλάδων της ελληνικής οικονομίας.

Η ελληνική οικονομία, οφείλει να προσαρμοστεί άμεσα στα νέα δεδομένα και να μην χάσει ακόμα μια ευκαιρία ανέλιξης στον διεθνή ανταγωνισμό.

9^{ος} Άξονας: Ενίσχυση της συνεργατικότητας και προώθηση των συνεργατικών σχημάτων

Η ΓΣΕΒΕΕ διαχρονικά θεωρεί ότι μια βασική προϋπόθεση για τον ουσιαστικό και μακροπρόθεσμο παραγωγικό μετασχηματισμό των μικρών επιχειρήσεων αφορά στην ενίσχυση, ωρίμανση και υποστήριξη συνεργατικών σχημάτων (π.χ. clusters, δίκτυα καινοτομίας). Τα μέτρα ενίσχυσης των συνεργατικών σχημάτων στοχεύουν στην οργανωμένη ενίσχυση της επιχειρηματικής συνεργασίας, των διεπιχειρησιακών σχέσεων, της συνεργατικής καινοτομίας, της «ανοικτής καινοτομίας» καθώς και της ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών μοντέλων ανάμεσα σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις ή/και φορείς έρευνας-τεχνολογίας. Οι δράσεις αυτές θα μπορούσαν να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας, νέες παραγωγικές αλυσίδες προστιθέμενης αξίας και να προωθήσουν τον παραγωγικό μετασχηματισμό των μικρών επιχειρήσεων, να ενισχύσουν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστική θέση τους καθώς και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για βελτιωμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικές πηγές.

Οι σχετικές προτάσεις που η ΓΣΕΒΕΕ συστηματικά διαμορφώνει και προωθεί, συνθέτουν ένα πολυ-επίπεδο και ολοκληρωμένο πλαίσιο ενίσχυσης της συνεργατικότητας σε επίπεδο μικρών επιχειρήσεων και εστιάζουν, μεταξύ άλλων, σε κατηγορίες όπως:

- i) φορολογικά και οικονομικά κίνητρα,
- ii) άμεση και στοχευμένη επίλυση των θεσμικών και ρυθμιστικών εμποδίων,

- iii) στοχευμένες δράσεις διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και σε σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό,
- iv) ειδικές δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των υφιστάμενων σχημάτων συνεργασίας ως προς την επιχειρηματική τους ανάπτυξη,
- v) ειδικές δράσεις ανάπτυξης κοινών ή/και διαμοιρασμένων υποδομών και
- vi) ειδικές δράσεις ενίσχυσης της «ψηφιακής καινοτομίας» και του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Αναλυτικότερα, οι βασικές προτάσεις που συνθέτουν ένα πλαίσιο ενίσχυσης της συνεργατικότητας σε επίπεδο μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην μετα-πανδημική εποχή, εστιάζουν στις εξής παρακάτω πέντε (5) κατηγορίες:

1. **Άμεση και στοχευμένη επίλυση των θεσμικών, ρυθμιστικών και φορολογικών εμποδίων**, με σκοπό τη διευκόλυνση διαδικασιών ανάπτυξης συνεργατικών σχημάτων.
2. **Φορολογικά και οικονομικά κίνητρα** που να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή σε συνεργατικούς σχηματισμούς καθώς και τη σύσταση νέων συνεργατικών σχημάτων, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας τους.
3. **Στοχευμένες δράσεις διευκόλυνσης της πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης για την ανάπτυξη συνεργατικών σχημάτων** (π.χ. ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εγγυοδοτικά εργαλεία, ειδικές δράσεις), με σκοπό την υποβοήθηση συνεργατικών επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, εξοπλισμό πληροφορικής και επικοινωνιών καθώς και την υιοθέτηση σύγχρονων παραγωγικών διαδικασιών που θα οδηγήσουν σε βελτιωμένα προϊόντα και υπηρεσίες (π.χ. παραγωγή τυποποιημένων, πιστοποιημένων και εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών).
4. **Δημιουργία ενός Δικτύου υποστήριξης της Συνεργατικότητας (Clusters' Support Network)** μεταξύ φορέων στήριξης των ΜμΕ για την προώθηση στοχευμένων δράσεων ανάπτυξης συνεργατικών σχημάτων και αλυσίδων αξίας μεταξύ μικρών επιχειρήσεων καθώς και την υποστήριξη σε ειδικές θεματικές κατηγορίες (π.χ. προμήθειες, καινοτομία προϊόντος, τεχνολογικός και ψηφιακός μετασχηματισμός, πράσινη μετάβαση) και την καθοδήγηση ως προς τη διείσδυση σε νέες αγορές και ένταξη σε ευρύτερα δίκτυα διανομής προϊόντων.
5. **Ειδικές δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των υφιστάμενων σχημάτων συνεργασίας** ως προς την επιχειρηματική τους ανάπτυξη αλλά και την σύσταση και ανάπτυξη νεοφυών σχημάτων συνεργασίας με έμφαση στην αναζωογόνηση παραδοσιακών κλάδων που μπορούν να αναπτύξουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής

προστιθέμενης αξίας (π.χ. αγροδιατροφή και νέα προϊόντα, παραδοσιακά υφάσματα και ενδύματα προστιθέμενης αξίας, χειροτεχνία και δημιουργική οικονομία).

10^{ος} Άξονας: Κατάρτιση – επανακατάρτιση επιχειρήσεων και εργαζομένων

- Υπάρχει σημαντική πτώση της ποιότητας των σεμιναρίων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας όλα τα τελευταία χρόνια. Η εξ αποστάσεως ψηφιακή κατάρτιση (e-learning) αντί να επεκτείνει τις δυνατότητες και να παρέχει ευελιξία στα άτομα έχει επιδεινώσει τα προβλήματα ποιότητας. Τα σεμινάρια που γίνονται φαίνεται πως ούτε ελέγχονται, ούτε αξιολογούνται. Ταυτοχρόνως μέσω των ιδιωτικών προτύπων πιστοποίησης δίνονται χιλιάδες πιστοποιητικά τα οποία δεν έχουν καμία αξία στην αγορά και καμία αναγνώριση από τις επιχειρήσεις. Απαιτείται η θεσμοθέτηση ενός συστήματος ελέγχου και υποστήριξης των παρόχων κατάρτισης (Κέντρα Διά Βίου Μάθησης - ΚΔΒΜ) ώστε να αναβαθμίσουν την ποιότητα των έργων τους αναφορικά με τους εκπαιδευτές, το εκπαιδευτικό υλικό, τους εκπαιδευτικούς χώρους και τις μεθόδους κατάρτισης. Απαιτείται επίσης ο περιορισμός του «πληθωρισμού» πιστοποιήσεων καθώς και η ουσιαστική αξιολόγηση των γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε τα αποδιδόμενα πιστοποιητικά να αποκτήσουν αξία στην αγορά.
- Το σύνολο των ενεργειών επαγγελματικής κατάρτισης, ακόμη και η εξειδικευμένη τεχνική επαγγελματική κατάρτιση γίνεται με «σεμινάρια θεωρίας» (διαλέξεις των εισηγητών με χρήση διαφανειών PowerPoint). Είναι άμεση ανάγκη η λήψη μέτρων για την ώθηση των ΚΔΒΜ να δημιουργήσουν εξειδικευμένα εργαστήρια πρακτικής άσκησης ανά τομέα / ειδικότητα και σταδιακά να επιδιώξουν θεματική εξειδίκευση με σύγχρονα τεχνικά σεμινάρια υψηλής προστιθέμενης αξίας. Παράλληλα, είναι απαραίτητο μέσω των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης να ανανεωθούν τα εργαστήρια της ΔΥΠΑ/ ΟΑΕΔ σε όλη τη χώρα.
- Επείγουσα ανάγκη είναι η συμπερίληψη των δεκάδων χιλιάδων αυτοαπασχολούμενων επαγγελματιών στις ειδικότητες του δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας στις δράσεις συγχρηματοδοτούμενης κατάρτισης. Οι επαγγελματίες, τεχνίτες και τεχνικοί που διατηρούν τη δική τους επιχείρηση και δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά (σε επαγγέλματα όπως οι τεχνικές ειδικότητες της οικοδομής, οι κλάδοι της επισκευής αυτοκινήτου, οι δεκάδες σύγχρονες ειδικότητες των υπηρεσιών κοκ) έχουν στερηθεί των

ευκαιριών επιδοτούμενης κατάρτισης από το 2015, με συνέπεια το χάσμα δεξιοτήτων μεταξύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων να μεγαλώνει.

- Υποστήριξη και επέκταση της τεχνικής επαγγελματικής κατάρτισης (δεδομένων των διαπιστωμένων ελλείψεων στην αγορά εργασίας) μέσω της ενίσχυσης του κύρους και της ελκυστικότητας των τεχνικών επαγγελμάτων. Δράσεις προβολής και ευαισθητοποίησης με στόχο η διαδρομή της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης να γίνει μια σημαντική επιλογή στο πλαίσιο του σχολικού και του επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων.
- Ανάπτυξη κινήτρων και υιοθέτηση «θετικών διακρίσεων» για τη προσέλκυση ατόμων με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα στην κατάρτιση ώστε να περιοριστεί το φαινόμενο να αξιοποιούν τις ευκαιρίες κατάρτισης όσοι έχουν ήδη υψηλά προσόντα ή όσοι/ες ενδιαφέρονται πρωτίστως για το επίδομα κατάρτισης.
- Αναγνώριση της σημασίας του συστηματικού, οργανωμένου και διεξοδικού κοινωνικού διαλόγου πριν από κρίσιμες νομοθετικές πρωτοβουλίες αναφορικά με την επαγγελματική εκπαίδευση – κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσε να λειτουργήσει μόνιμο δίκτυο (διαρκής ειδική επιτροπή) κοινωνικού διαλόγου μεταξύ κράτους, εκπροσώπων των εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων για τα θέματα (συν)αρμοδιότητας των Υπουργείων Εργασίας και Παιδείας στην επαγγελματική κατάρτιση, με θεσμικές διασφαλίσεις αποτελεσματικής και διεξοδικής διαβούλευσης.
- Ανάπτυξη συστηματικής συνεργασίας μεταξύ των Ινστιτούτων των κοινωνικών εταίρων και της ΔΥΠΑ για θέματα ποιότητας στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και την ενδοεπιχειρησιακή επιμόρφωση.

Έτος Ίδρυσης 1919

ΓΣΕΒΕΕ

Γενική Συνομοσπονδία
Επαγγελματιών Βιοτεχνών
Εμπόρων Ελλάδας

Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Έτος Ίδρυσης 1995

ΚΕΚ ΓΣΕΒΕΕ

Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΓΣΕΒΕΕ